

ข่าวกระทรวงการคลัง

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง โทร.2739763 โทรสาร 2739408

ฉบับที่ 23/2544

วันที่ 9 เมษายน 2544

การสัมมนาเพื่อสรุปผลการดำเนินงานและการประเมินผลโครงการลงทุนเพื่อสังคม

สำนักบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง ได้จัดการสัมมนาเพื่อสรุปผลการดำเนินงานและประเมินผลโครงการลงทุนเพื่อสังคมขึ้นระหว่างวันที่ 22-23 มีนาคม 2544 ณ โรงแรม Garden Sea View Resort พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและผลการประเมินโครงการย่อยต่างๆ ภายใต้โครงการลงทุนเพื่อสังคม ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2541 การสัมมนาดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาประมาณ 120 ท่าน โดยประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานดำเนินโครงการ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนสถาบันการศึกษาและบริษัทที่ปรึกษาโครงการ ผู้แทนจากแหล่งเงินทุน ได้แก่ ธนาคารโลก และธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JBIC) รวมทั้งผู้แทนจากแหล่งเงินช่วยเหลือ ได้แก่ UNDP และ AusAid

ในการนี้ นายสมหมาย ภาษี รองปลัดกระทรวงการคลัง ได้กล่าวเปิดการสัมมนาว่าโครงการลงทุนเพื่อสังคมเป็นโครงการที่รัฐบาลและแหล่งเงินทุนมีความต้องการแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนของประชาชน อันเนื่องมาจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ โดยการสร้างรูปแบบหรือ Model ในการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อจะได้นำผลที่ได้รับจากโครงการไปใช้ในอนาคต โดยที่โครงการดังกล่าวได้ดำเนินการเกือบ 3 ปีแล้ว จึงเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนงานภาครัฐ ที่ปรึกษา และแหล่งเงินทุนจะได้นำประสบการณ์ และองค์ความรู้ดังกล่าว มาจัดทำเป็นคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งหากสามารถทำได้โดยเร็วภายใน 3 เดือนข้างหน้าก็จะประโยชน์มากต่อการดำเนินโครงการในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ และช่วยให้การพัฒนาโครงการในอนาคตเป็นไปอย่างยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเต็มที่

สำหรับหน่วยงานที่มีความล่าช้าในการดำเนินโครงการ ขอให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบร่วมกันประเมินเพื่อหาข้อบกพร่อง และเร่งหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้โดยเร็ว มากกว่าที่จะใช้ข้อบกพร่องดังกล่าวอ้างเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ นอกจากนี้ แนวทางการปฏิบัติงานของรัฐบาลในปัจจุบันมีรูปแบบการทำงานที่เป็น Corporate มากขึ้น ดังนั้นข้าราชการจึงต้องปรับวิธีการทำงานให้เข้ากับนโยบายของรัฐบาลด้วย และสำหรับโครงการภายใต้แนวทางที่ 1 ซึ่งกำหนดจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2544 นั้น ขอให้หน่วยงานพิจารณาวิธีการปรับลดงบประมาณ และระงับโครงการที่ไม่จำเป็นและยังไม่มีแผนผูกพัน ส่วนโครงการที่ได้มีการผูกพันและจัดทำสัญญาไว้แล้ว ขอให้หน่วยงานเร่งดำเนินการใช้จ่ายเงินโดยเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ในการกระตุ้นอุปสงค์รวมภายในประเทศ จนกว่ามาตรการใหม่เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลจะเริ่มดำเนินงานได้

1. ความเป็นมาและความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ

โครงการลงทุนเพื่อสังคม แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 แนวทาง แนวทางที่ 1 (พ.ย. 2541- ก.ย. 2544) มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนในระยะสั้น โดยการสนับสนุนโครงการลงทุนของส่วนราชการ

เพื่อสร้างโอกาสในการจ้างงาน ขยายบริการด้านสาธารณสุข และปรับปรุงคุณภาพของแรงงาน ในวงเงิน 10,205,110,640 บาท และแนวทางที่ 2 (พ.ย. 2541- ก.ย. 2545) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมในระยะยาว โดยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษ 2 กองทุนที่มีธนาคารออมสินบริหารจัดการ ดังนี้ (1) กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม(SIF) วงเงิน 4,322,000,000 บาท และ (2) กองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค (RUDF) วงเงิน 1,140,000,000 บาท

ณ เดือน มกราคม 2544 โครงการลงทุนเพื่อสังคมได้มีการเบิกจ่ายเงินกู้ไปแล้วทั้งสิ้น 8,953,851,172 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 57.11 ของวงเงินกู้ (15,677,110,640 บาท) หรือร้อยละ 64.86 ของวงเงินตามแผนงาน (13,804,676,000 บาท) แบ่งเป็นการเบิกจ่ายเงินกู้สำหรับโครงการตาม แนวทางที่ 1 จำนวน 6,729,011,172 บาท หรือร้อยละ 65.94 ของวงเงินกู้ (10,205,110,640 บาท) หรือร้อยละ 72.37 ของวงเงินตามแผนงาน (9,297,676,000 บาท) และการเบิกจ่ายเงินกู้สำหรับโครงการ ตามแนวทางที่ 2 จำนวน 2,224,840,000 บาท หรือร้อยละ 40.66 ของวงเงินกู้ (5,472,000,000 บาท) หรือร้อยละ 49.36 ของวงเงินตามแผนงาน (4,507,000,000 บาท) รายละเอียดตามเอกสารแนบ

โดยหน่วยงานที่มีความคืบหน้าในการดำเนินงานและการเบิกจ่ายเงินกู้ในระดับสูง ได้แก่ กระทรวงแรงงานฯ และกระทรวงมหาดไทย ส่วนหน่วยงานที่มีความล่าช้าในการดำเนินงาน ได้แก่ กองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค กระทรวงอุตสาหกรรม และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ทั้งนี้ โครงการภายใต้แนวทางที่ 1 ส่วนใหญ่จะสามารถดำเนินการได้เสร็จสิ้นภายในเดือนกันยายน 2544 ยกเว้นโครงการของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กรมชลประทาน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่คาดว่าจะเสร็จสิ้นภายในเดือนธันวาคม 2544 สำหรับโครงการภายใต้แนวทางที่ 2 ในส่วนของกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม คาดว่าจะสามารถดำเนินงานได้แล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม 2545 อย่างไรก็ดี สำหรับกองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาคนั้น ปัจจุบันได้อนุมัติวงเงินกู้ไปแล้ว จำนวน 406 ล้านบาท แต่มีการเบิกจ่ายเงินกู้ไปแล้วเพียง 8.6 ล้านบาท ดังนั้น จึงคาดว่าจะไม่สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินกู้ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งกระทรวงการคลังจะได้พิจารณาความเหมาะสมร่วมกับแหล่งเงินกู้ ได้แก่ ธนาคารโลก และ JBIC เพื่อนำวงเงินกู้ที่เหลือมาใช้จ่ายในโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อไป

2. ผลการประเมินโครงการ

ในการดำเนินโครงการลงทุนเพื่อสังคม สำนักบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลังได้จัดให้มีการประเมินผลโครงการ โดยสถาบันการศึกษาและบริษัทที่ปรึกษา 5 แห่ง ได้แก่ (1) สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร) (2) คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ภาคเหนือ) (3) บริษัท แอสตีคอนคอร์ปอเรชั่น จำกัด (ภาคกลางและภาคตะวันออก) (4) บริษัท นอร์ธอีสต์ คอนซัลแทนท์ จำกัด (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) (5) บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด (ภาคใต้) เพื่อประเมินผลโครงการโดยแบ่งพื้นที่การปฏิบัติงานออกตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปผลการประเมินได้ว่าโครงการลงทุนเพื่อสังคมได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แม้ว่าโครงการจะล่าช้าในช่วงต้นประมาณ 6 เดือน เนื่องจากหน่วยงานผู้ปฏิบัติต่าง ๆ จะต้องทำความเข้าใจกับระบบการเงินบัญชี และระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของธนาคารโลกและประสบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ขาดบุคลากรและงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ เป็นต้น แต่หลังจากปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขและหน่วยงานเริ่มมีความเข้าใจในขั้นตอนและระเบียบของแหล่งเงินกู้แล้ว การดำเนินโครงการเริ่มมีความคืบหน้าขึ้นมาเป็นลำดับตั้งแต่ช่วงกลางปี 2542 มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการดำเนินโครงการย่อยแล้วทั้งสิ้นประมาณ 21,700 โครงการ -

การ หรือประมาณร้อยละ 87 ของโครงการทั้งหมด และมีประชาชนที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการแล้วประมาณ 11.14 ล้านคน การประเมินผลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและเห็นว่าโครงการเป็นประโยชน์ต่อตนและต่อชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าผลผลิตส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ 90) เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพดีและมีความเหมาะสมทางเทคนิค สามารถใช้ประโยชน์แก่ประชาชนได้ตามเป้าหมายของโครงการ อย่างไรก็ตามที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานสำหรับการดำเนินโครงการในกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

- กลุ่มโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญต่อแผนการบริหารจัดการโครงการหลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ โดยเฉพาะโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การใช้ประโยชน์และการบำรุงรักษาเป็นต้น
- กลุ่มโครงการฝึกอบรมอาชีพ ควรให้ความสำคัญในเรื่องความต้องการของตลาดและทุนประกอบอาชีพ ภายหลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้วด้วย
- กลุ่มโครงการก่อสร้าง ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกโครงการและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานในท้องถิ่น รวมทั้งการแผนการดูแลรักษาสิ่งก่อสร้างให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างถาวรในระยะยาว
- กลุ่มโครงการสวัสดิการสังคม ในการประเมินผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการ ควรประเมินผู้ให้บริการ เช่น เจ้าหน้าที่อนามัย พยาบาล และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการทางด้านสาธารณสุขในระยะยาวต่อไป

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้มีการอภิปรายถึงผลของการประเมินและได้เสนอแนะให้การประเมินผลโครงการในระยะสุดท้าย เน้นถึงการเสนอภาพที่ชัดเจนของผลกระทบของโครงการต่อแนวทางการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและบรรเทาผลกระทบทางสังคมตามจุดมุ่งหมายหลักของโครงการ โดยบริษัทที่ปรึกษาและสถาบันการศึกษาผู้ประเมินโครงการจะได้รับข้อเสนอดังกล่าวไปพิจารณาสำหรับการจัดทำรายงานการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดอายุโครงการในเดือนกันยายน 2544 ต่อไป

การสัมมนาดังกล่าว นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติงานของภาครัฐ ที่ได้มีโอกาสได้รับทราบประสบการณ์ในการดำเนินงานและการประเมินผลโครงการลงทุนเพื่อสังคมในระหว่างปี 2541-2543 ซึ่งจะเป็นองค์ความรู้และข้อมูลที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและพัฒนาโครงการลงทุนทางสังคมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลในอนาคตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง